म्यागङ गाउँपालिका

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण

प्रतिवेदन,

मितिः २९, फागुन २०७६

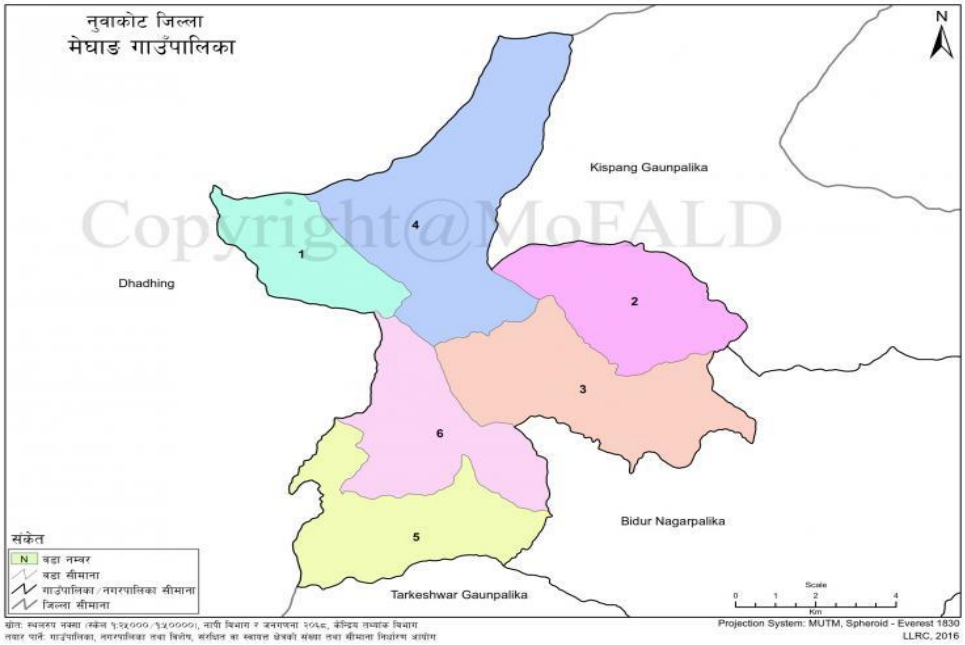

Copyright@MoFALD

म्यागङ गाँउपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

नुवाकोट जिल्ला

बाग्मती प्रदेश

नेपाल

१. म्यागङ गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

म्यागङ गाँउपालिकाको प्रदेश नं. ३ नुवाकोट जिल्लाको उत्तर पश्चिममा भेगमा पर्दछ । संवत् २०७३ फागुनमा तत्कालीन ६ वटा साविकका गाउँ विकास समितिहरू बर्सुन्चेत , किम्ताङ , देउराली , बुङताङ र सामरी लाई समेटेर गठन गरिएको म्यागङ गाँउपालिका तुलनात्मक रूपमा नयाँ स्थानीय तह हो । यसको पूर्वमा बिदुर न.पा. पश्चिममा र उत्तरमा धादिङ जिल्ला, र दक्षिणमा विदुर न.पा. र तारकेश्वर गा.पा रहेको छ । गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय ३ नं. वडाको चिउरिभञ्ज्याङमा रहेको छ । केही बेशी भुभाग समुन्द्र सतह बाट ३००० फिट देखी उच्च पहाडी भुभाग १२००० फिट सम्मको उचाई मा रहेको यहाँ समसितोष्ण र लेकाली हावापानी पनि पाईन्छ ।

तामाङ जातिको वाहुल्यता भएको यस गा.पा.मा व्राम्हण , क्षेत्री नेवार , घले , गुरुङ, विश्वकर्मा ,मगर ,दर्जी आदि जात जाती हरुको बसोबास रहको छ । म्यागङ गाँउपालिका कार्यालय म्यागङ गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ९७.८३ वर्ग किमि र जनसंख्या १३४७९ जनगणना २०६८ अनुसार रहेको छ। यस गाँउपालिका नुवाकोट जिल्लाको सदरमुकाम विदुरबाट करिब १७ किलोमिटर उत्तर पश्चिममा रहेको यो पालिकामा धेरै जसो जनजाति र दलित को बहुलियता रहेको छ। जस मध्ये तामाङ जातिको जनसंख्या उच्च रहेको पाइन्छ। तत्कालीन गाउँ विकास समितिहरूलाई नगरपालिकाको वडाको रूपमा पुनर्संरचना गरिएको छ ।

तालिका १ तत्कालीन गाउँ विकास समिति (गाविस) र वर्तमान नगर वडाहरु

तत्कालीन गा वस	वर्तमान वडा नं	क्षेत्रफल	जनसङ्ख्या (२०६८)
बर्सुन्चेत	१	९।६१	४२६
बुङताङ	२	१३.९३	३२९५
देउराली	३	१८.९६	३६५६
कम्ताङ	४	२६.१७	१९७६

सामरी	५(१,४,७,८,९)	१४.९२	२४९३
सामरी	६ (२,३,५,६)	१४.२५	२८११
जम्मा		९७.८३	१४६५७

स्रोतः राष्ट्रिय जनजणना,२०६८ र टोपोग्राफिक नक्सा, सर्वेक्षण विभाग

२. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान (२०७२)मा वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गर्ने तथा आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरिएको छ ।संविधानमा महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरुलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । समानताको हक अन्तर्गत सामाजिक र सांस्कृतिक रुपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्वन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लङ्गि, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

महिला र पुरुषको समानुपातिक विकास बाट नै समग्र समाजको विकास हुन पुग्दछ । समानुपातिक विकास आजको आवश्यकता हो । समुन्नत परिवार र समग्र समाजको विकासमा महिला र पुरुषको समान दायित्व र योगदान हुन आवश्यक छ । समुन्नत समाजको विकासमा यी दुवै वर्गको समान महत्व हुंदाहुंदै पनि राष्ट्रको समग्र स्थितिमा समानता देखिदैन । आधा जनसंख्या ओगटेको महिलाहरुको विकासमा राज्यले विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा गरेको प्रतिवद्धतालाई समयमा पुरा गर्न राष्ट्रको सम्पुर्ण अंगले विशेष जोड दिनु पर्ने देखिन्छ। तसर्थ यस म्याग्डि गाँउपालिकाले लैससास परीक्षण मार्फत लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था विश्लेषण गरी हालको अवस्था उत्तालगाउन र भविष्यमा आवश्यक पर्ने नीतिगत, संस्थागत तथा कार्यक्रमगत व्यवस्थामा सुधारको लागि

कार्ययोजना बनाउन सहयोग पुग्न गरेकोछ । महिला तथा बञ्चितीमा परेका जातजाती, वर्ग, क्षेत्र, समुदायहरुलाई वकासको मूलप्रवाहमा ल्याई समावेशी वकास गर्न र व भन्न सरोकारवालाहरुले गरिरहेका प्रयासहरुलाई समेत समन्वय गर्न यस परीक्षण कार्यबाट तयार भएको योजनाले सहयोग गर्नेछ ।

३. अध्ययनको महत्वः

लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था वश्लेषण, कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयनका ला ग नेपालको सं वधान (२०७२)ले वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भा षक, धा र्मक, लैङ् गक वभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गर्ने तथा आ र्थक समानता, समृद् ध र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभा गतामूलक सद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ। साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था प्रस्तावनमा नै उल्लेख गरिएको छ।

यसबाट म्यागङ गाँउपा लकाले योजना तर्जुमा गर्दा लैङ् गक समानता र सामाजिक समावेशीकरणमैत्री बनाउन तथा सहभा गतामुलक योजना निमार्ण प्र क्रयालाई समावे श गराई संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले अवलम्वन गरेको राष्ट्रिय तथा प्रादे शक निति बमोजिम तय भएका लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण सम्बन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यावन्यन गर्न आवश्यक भएकोले यो लैससास परीक्षण व धको निकै महत्व छ ।

४. लैङ् गक बजेट परिक्षणको उद्देश्यहरु

लैससास परीक्षणको मुख्य उद्देश्य गाउँपा लकाले गर्ने सम्पूर्ण वकासका कार्यहरुलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आ र्थक श्रोतको सुनिश्चता, उपलब्धीको समतामूलक वतरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका बिस्तारित उद्देश्यहरु यस प्रकार छनः

क) लैङ् गक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत गाउँपा लकाको नीति, संस्थागत संरचना, योजना तर्जुमा र कार्यक्रमहरुमा महिला र सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुलाई समावेश गरि, लैङ् गक समानता र सबै जातजाती तथा समुदायको अर्थपूर्ण सहभा गता गराई लैङ् गक अन्तर तथा सामाजिक वभेदको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ् गक मूलप्रवाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख) महिला र सीमान्तकृत तथा अल्पसंख्यक समुहहरुलाई गाउँपा लकाको योजना निमार्ण प्र क्रयामा समावेश गरि उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अ भबृद् ध गर्दै गाउँपा लकाको वकास प्र क्रयामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभा गता सुनिश्चित गरी आ र्थक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।

ग) यस गाँउपा लकाका ऐन, नियम, नियावली, निति तथा कार्यक्रम "लैससास" मैत्री बनाई, दिगो बिकासका ला ग कार्ययोजना बनाएर कार्यन्वयन गर्ने।

घ) गाउँपा लकाको सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

५. अध्यनका क्षेत्रहरु

यस पा लकोको हालसालै अध्यनको क्रममा रहेको लै गङक समनता तथा सामाजिक समावे शकरणको परिक्षण वा स्वमुल्याकङ बिषेश गरि ८ शर्षकमा रहि गरेको हुँदा ति ८ शर्षकहरु यस अध्यनका क्षेत्रहरु निम्न अनुसार रहेको छ।

१. कानुन तथा नीतिमा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

२.लैससास वश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा

३.योजना कार्यान्वयन, अनुगमन/नियमन र मूल्याङ्कन

४.आन्तरिक संरचना

५.क्षमता वकास

६.नेपाल सरकारका लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकासका नीति र प्रतिवद्घता

७.सेवा प्रवाह र संस्थागत संस्कृति

८.सुशासन

६. लैससास परिक्षण व ध र तरीकाः

लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट परीक्षण गर्नका ला ग गाउँपा लकाले एउटा लैससास परीक्षणको ला ग ७ सदस्य कार्यदल बनाई सोहि दलको नेतृत्वमा

लैससास परीक्षण कार्यक्रम संचालन गरियो । गाउँपा लकामा लैससासको अवस्था वश्लेषण गर्दा निम्न व धहरु अपनाईयो।

६.१ दस्तावेज स मक्षा

लैससास कार्यदलले गाउँपा लकाको दस्तावेजहरू (जस्तै ऐन, कानून, नीति, कार्य व ध, बा र्षक योजना, आ र्थक प्रतिवेदन, व भन्न समयमा भएका निर्णयहरू आदिको लैससासको दृष्टिकोणबाट वश्लेषण र पुनरावलोकन गरी आधारभुत प्रतिवेदन तयार गरियो ।

६.२ ल क्षत समुदाय छलफलः

लैससास बजेट परीक्षण गर्दा गाउँपा लकासंग सरोकार राख्ने समुहहरुसंग सम्वन्धित सवालहरुमा अझ बढि जानकारी लनको ला ग दूईवटा वडाहरु (२ बुम्ताङ,६ सामरी)का ल क्षत महिला समुह र योजनाका उपभोक्ता स मतिहरु संग छलफल गरियो।

६.३ कार्यशाला गोष्ठी (सूचकहरुको लेखाजोखा)

सूचक र उपसूचक अनुसार अंकभार वश्लेषणका ला ग लैससास कार्यदलले योजना तर्जुमादे ख कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रभावसम्मको अवस्थालाई वश्लेशण गरी सरोकारवालाहरूको सहभा गतामा अंक दिने काम गरियो ।

लैससास परीक्षण गाउँपा लकाको नीतिमा लैङ् गक तथा सामाजिक समावेशी वकास, योजना निमार्ण , लैङ् गक तथा सामाजिक समावेशी उत्तरदायी कार्यक्रम, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, आन्तरिक संरचना र मानव संसाधन, सम्बन्ध वस्तार तथा नेपाल सरकारका प्रतिवद्घताहरू गरी प्रमुख आठवटा शीर्षकहरूका ५६ वटा उपसूचकहरुमा गरियो । ५६ वटै सूचकहरुकै आधारमा गाउँपा लका पदा धकारीहरू र कमर्चारीहरूसँग छलफल गरी अंक दिने काम गरियो । सहभा गतात्मक छलफलको आधारमा उक्त वुँदामा राम्रो दे खएमा १, मध्यम दे खएमा ०.५ र सुधार गर्नुपर्ने दे खएमा वा नभएमा ० अंकहरू दिने आधार बनाई गाउँपा लकाको अवस्था बिश्लेशण गरिएको थयो ।

म्यागङ गाउँपा लकाले २०७७।७८को बा र्षक बजेट तथा योजाना वा कार्यक्रमहरु बनाउँदा लैङ् गक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बनाई तर्जुमा गरिएको नगरिएको सूचक र उपसूचक अनुसार अंकभार दिइ वश्लेषण गरियो ।

व भन्न शीर्षकहरूमा प्राप्त अंकहरूलाई माकुरेजालोको चत्र बनाई सहभागीहरू माझ प्रस्तुत गरियो। माकुरे जालोको चत्र ९.२ मा बिस्तृतरुमा उल्लेखगरिऐको छ । सो चत्रले देखाएका राम्रा पक्षहरू जस्तै आन्तरिक संरचना,योजना कार्यान्वयन, अनुगमन।नियमन र मुल्याकङमा राम्रो अभ्यास हुदैं आएको र यस्ता राम्रा अभ्यासहरुलाई निरन्तरता दिंदै, कमजोर पक्षहरूलाई सुधार गर्दै आगामी दिनहरूमा गाउँपा लकालाई लैससास मैत्री रुपमा स्था पत गर्न आवश्यकताहरूको पहिचान गरी लैङ् गक तथा सामाजिक समावेशी वकासका ला ग कार्ययोजना बनाइयो ।

६.४ सवल, सुधारात्मक, अवसर र चुनौती वश्लेषण

लैससास कार्यदलले सहभा गतात्मक व धका आधारमा कार्यशालाकै अवधीमा लैससासका ला ग वगतमा भएगरेका गति व धहरु र अनुभवको आधारमा गाउँपा लकाको लैससास सम्वन्धी सवल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौती पहिचान गरियो जन बुदा नं १० मा उल्लेख गरिएको छ।

६.५ कार्ययोजना तयार

सहभा गतात्मक प्रकृयाबाट पहिचान गरिएका सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरूलाई समाधान गर्न कार्ययोजना तयार गरियो । यस कार्ययोजनालाई गाउँपा लकाले वा र्षकरुपमा अनुगमन गरी सुधार भएका पक्षहरूलाई माकुरे जालोमा थप्दै उपलब्धिहरूलाई आंकलन गर्नु पर्ने तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूलाई पुनः कार्ययोजना बनाई निरन्तर कार्यान्वयन गर्ने समेत प्रतिवद्धता गरियो ।

६.६ सहभा गहरुः

म्यागङ गाउपा लकामा लैससास परिक्षण बि भन्न फरक दिनहरुमा कार्यदल गठन दे ख दस्तावेजहरु अध्ययन, तथा प्रमुख ब्यक्तिहरुसंग अन्र्तवार्ता सामुहिक छलफल र कार्यशाला गोष्ठि मा समावेश भएका सहभागीहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

दिन	महिला	पुरुष	जम्मा
पहिलो दिन कार्यदल ले दस्तावेज हरु अध्ययन	२	४	६
दोस्रो दिन अर्न्तवार्ता	१		१
तेस्रो दिन वडा नं. २ बुम्ताङ मा सामुहिक छलफल	५	२४	२९

चौथो दिन वडा नं. ६ सामारी मा	१२	८	२०
पाँचौ दिन लैससासा गोष्ठि तथा अनुसिक्षण कार्यक्रम	१६	१६	३२

६.७ वश्लेषणका औजारहरुः

यस म्यागङ गाँउपा लकाको गाँउ कार्यपा लकामा लै गङक समता तथा सामाजिक समावे शकरण परिक्षणको निम्ति गठित कार्यादलले यस लैससास परिक्षणलाई माकुरेजालो ग्राफ।स्वामूल्याङनको बि ध बाट वश्लेषण गरियो। साथै गठित कार्यदलले सवल र कमजोर पक्ष एंव अवसर र चुनौतिहरुको पनि बिश्लेषण गरियो।

७. परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरु

क्षेत्र नं. १. कानुन तथा नीतिमा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

१.१ यस गाँउपा लकाले महिला र पुरुषको समबिकास र समावे शताको दिर्घका लन रोच रहेता पानि हाल सम्म बनेको कानुनहरुले लैससासको दृश्टिकोणले तयार नभएता नि लैससासको केहि भाग चाँहि ल क्षत वर्ग कार्यक्रम भनेर बा र्षक निति बजेट तथा कार्यक्रमले समेटने गरेको छ।

१.२ बिकास निर्माणकोक्रममा लैससासको दिगो लक्ष्य हुँदाहुँदै पनि यस म्यागङ गा.पा.ले हाल सम्म बने कानुनहरुको निर्माण क्रममा माहिला, द लत, जनजाति, सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेका समुदाय, समान्तकृत, अल्पसंख्यक समुदायहरु बाट सल्लाह, सुझाब लने वा दिने अभ्यास चाँहि भएको छैन।

१.३ यस लैससास सम्बन्धि पदा धकारि तथा कर्मचारीहरु बिचमा समान बुझाई भएता यस पा लकाले स्विकृत कानुन, नितिहरुमा कुनै पनि अ भमु खकरण भएको छैन।

१.४ स्विकृत कानुन नितिहरु websiteमा सूचना प्रकाशन गरिए पनि सवै वडाहरु पहुँच नपुगेको अवस्था रहेको छ र केहि महत्वपुर्ण सूचनाहरु भने चाँहि सामाजिक सञ्जाल बाट हुने गरेको छ।

क्षेत्र नं. २. लैससास वश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा

२.१ यस पा लकाले हाल सम्म कुनै पनि आव धक तथा क्षेत्रगत योजना (जस्तै स्वास्थ्य, शक्षा, खानेपानी, कृ ष, वपत जो खम व्यवस्थापन आदि) तर्जुमा गर्दा गाउँ पाश्र्व चत्र नबनेको र

वा र्षक योजना तर्जुमा गर्दा लै ङगक उत्तरदायी बजेट नबनेको र कार्ययोजना बिना नै कार्य भईरहेको अवस्था छ।

२.२ बा र्षक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा ल क्षत बर्ग कार्यक्रम भनेर बजेट बिनियोजन भई रहेको र स्पष्टरुपमा लैससासको संबोधन हुने गरि कार्यक्रमहरु तयार नभएको अवस्था छ।

क्षेत्र नं. ३. योजना कार्यान्वयन, अनुगमन/नियमन र मूल्याङ्कन

३.१ यस पा लकाले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ बमोजिम गठित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन स मतिले अनुगमनका कुनै पनि सुचकहरु नबनाई अनुगमन गर्ने गरेको र प्रतिवेदनहुरुको अ भलेख नराखेको अवस्था छ।

३.२ हाल सम्म यस पा लकाले कुनै क समको सरोकारवालाहरु संग वा पा लका भत्रका कुनै पानि समुहहरु संग लैससास सम्बन्धी छलफल, सकाइहरु अदान प्रदान नभएको अवस्था छ।

क्षेत्र नं. ४ आन्तरिक संरचना

४.१ यस पा लकाको हकमा आन्तिरिक संरचना अन्तरगत केहि राम्रो अभ्यास भएको भेटियो। जस्तैः गाँउपा लकामा गठित न्यायिक स मति र वडा तहका मेल मलाप केन्द्रमा लै ङगक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेको व्य त्त र समुहहरुको छलफलमा प्रतिनि धत्व हुने गरेको छ।

४.२ सामाजिक बिकास शाखा र अन्तरगत महिला, बालबा लका, जेष्ठ नागरिक शाखा अन्तरगत लैससास सम्पर्क व्यक्ति तो कएको पाईयो।

४.३ लैङ् गक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको वकासको ला ग छुट्टा छुटै कोष तथा वजेटको व्यवस्था नभएको र उनीहरूको स क्रयता र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नगर्ने गरिएको भेटियो।

क्षेत्र नं. ५. क्षमता वकास

५.१ यस पा लकाले हरेक बर्ष ल क्षत कार्यकर्मलाई भनेर बजेट बिनियोजन गर्दै आएको र उक्त बजेटले ल क्षत समुदाय, वर्ग, समुहहरु को निम्ति गाँउपा लका अन्तरगत क्षमता बिकास कार्यक्रम, सप मुलक ता लमहरु प्रदान गर्दै आएको र त्यस पछा ड परेका समुदायहरुलाई सामाजिक र आ र्थकरुपमा उनिहरुको जिवन उकास्न सहयोग गर्दै गरेको अवस्था छ।

५.२ यस गाँउपा लकाले हाल सम्म कुनै पनि स्वरोजगार वृदि हुने खालको वा बैदे शक एंव रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता बिकासको निम्ति त्यस्ता कार्याक्रमहरु ना बनेको अवस्था भेटियो।

५.३ महिलाहरुको सशक्तिकरणको रणनितिक सोच हुँदा हुँदै पनि महिलाहरुको जिवन नै रुपान्तरण हुने क समको प्रा व धक सपमुलक ता लमहरु जस्तैः पशु, कृ ष, लोक सेवा भने चाँहि हालसम्म त्यसता कार्यक्रमहरु नभएको र आगा म बर्षहरुमा यस्ता कार्यक्रमहरुको निम्ति बि भन्न निकायहरु प्रस्तावहरु पाठएको अवस्था रहेको छ।

क्षेत्र नं. ६. नेपाल सरकारका लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकासका नीति र प्रतिवद्घता

६.१ म्यागङ गाँउपा लकाको पदा धकारीहरु तथा जनप्रतिनि धहरु नेपाल सरकारले तथा बि भन्न संघ संस्थाहरुले आयोजना गर्ने गरेको बि भन्न लैससासको फोरममा गई आफ्नो अभ्यासहरु छलफल गर्दै आएको दे खन्छ। तर महिला बिकासका ला ग भएका बेईजिङ घोषणा प्रत्रका १२ वटा प्रतिवद्ता र दिगो बिकासका सत्रवटा लक्ष्यहरु, साथै जो खममा परेका , सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका समुदायका ला ग बिषेश कार्यक्रमहरु तयार परि यस पा लकाले कार्यन्वयन गर्नु पर्ने दे खन्छ।

क्षेत्र नं. ७.सेवा प्रवाह र संस्थागत संस्कृति

७.१ यस पा लकाले केहि सामाजिक रुपमा वहिष्करणमा परेका ब्यक्तिहरुको जस्तै अपांङता भएका व्यक्तिहरु, जेष्ठनागरिक, द्वन्द प डतिहरु बा र्षकरुमा नक्सांकन अद्याव धक गर्दै आएको छ तर पनि पा लका भत्रको सबै सामाजिक रुपमा वहिष्करणमा परेका व्यक्तिहरुको पुर्णरुपमा नक्सांकन नभएको अवस्था छ।

७.२ साथै यस गाँउपा लकामा कुनै संरचनाहरु बिषेशगरि school/healthpost हरुमा अपांग मैत्री, वालवा लका मैत्री, भएको दे खन्छ तर यस पा लकामा निर्माणहुने सबै संरचनामा दे खदैन। यस पा लकाले यस्ता संवेदन शल कुराहरु लाई महत्व दिई आगा म बर्षको वा र्षक योजनामा समावेश गर्ने कुरा यस अध्यन बाट महसुस भएको छ।

क्षेत्र नं. ८.सुशासन

८.१ यस पा लकाले सामाजिक जवाफदेहिताका केहि औजारहरुको कार्यान्वयन गर्दै आएको भेटिन्छ। जस्तैः नागरिक वडापत्र, सुचना पार्टी, गुनासो सुनुवाई तर पनि पा लकाले

गर्ने पर्ने सार्वजानिक सुनुवाई, सावर्जानिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण भने चाँहि नभएको अवस्था छ।

यस गाँउपा लकाले आफ्ना योजना तथा कार्यक्रमको बारेमा लाभान्वित वर्गहरुलाई जानकारी दिनको ला ग व भन्न संचारका माध्यम प्रयोग गरि सुचु चत गर्नुपर्ने दे खन्छ । साथै त्यस्ता सुचना प्रवाहबाट ल क्षत वर्गहरु लाभान्वित भए नभएको पनि य कन गर्नुपर्ने दे खन्छ ।

८. परीक्षण पश्च्यात सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंक

सूचक नं	उपसूचकहरु	प्राप्ताङ्क	कुल अंक
१	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०।५, ०, ०।५, ०।५, ०, ०।५, ०	२
२	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०।५, ०, ०, ०, ०।५, ०, १	२
३	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	१, १, १, ०, ०, ०, ०,	३
४	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	१, ०।५, १, १, ०, ०, ०।५	४
५	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०।५, १, ०, ०, ०।५, ०, ०।५,	२।५
६	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०, ०, ०, ०, ०।५, ०, ०	।५
७	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०।५, ०।५, ०।५, ०, ०, ०।५, ०।५	२।५
८	क, ख, ग, घ, ङ, च, छ	०।५, ०, ०, ०।५, ०।५, ०।५, ०,	२

स्रोतः म्यागङ गाँउकार्यपा लकाबाट गठित लैससासको कार्यदल सदस्यहरुबाट प्राप्ताङ

९. माकुरे जालो

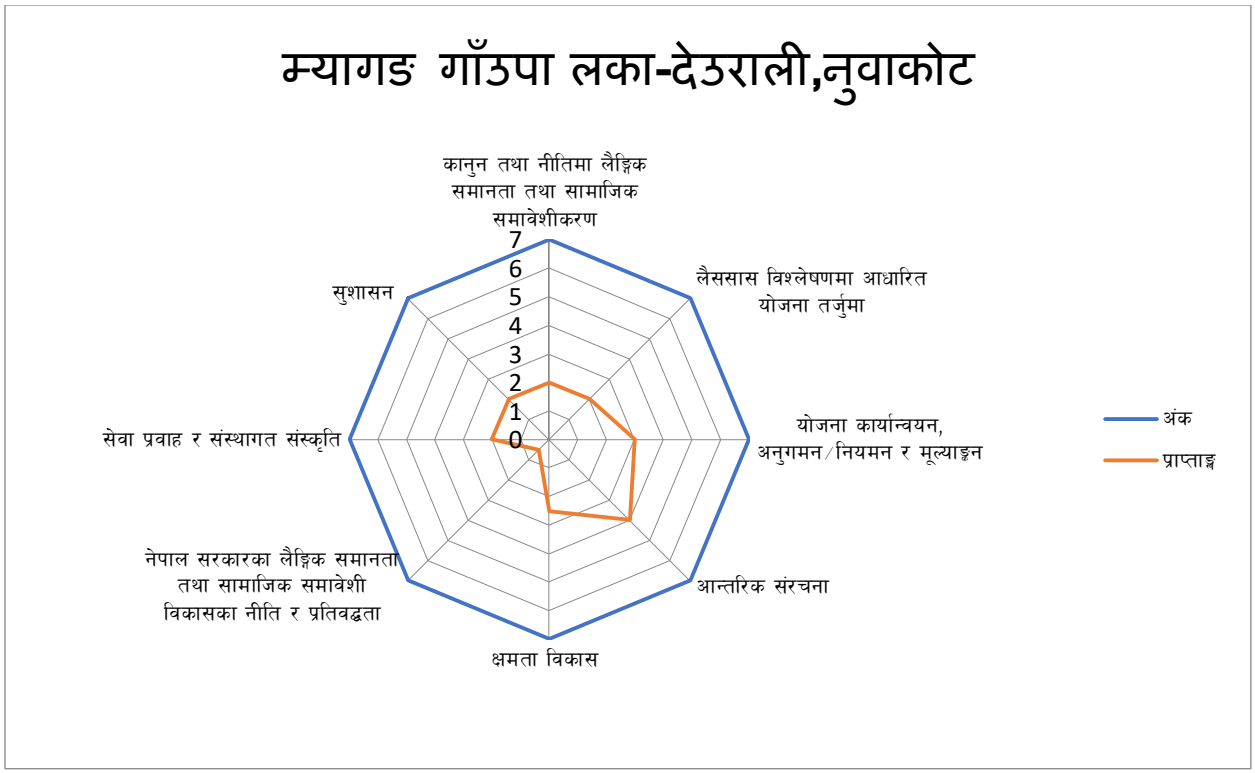

स्रोतः म्यागङ गाँउकार्यपा लकाबाट गठित लैससासको कार्यदल सदस्यहरुबाट स्वामूल्याङकन

१०. सबल पक्ष र सूधार गर्नपर्ने पक्षहरु

गठित लैससासका कार्यदल मार्फत आगा म बर्षको बा र्षक योजना तर्जुमाको निम्ति लैससासलाई समावे शकरणको निम्ति तयार पारिएको सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षको बिश्लेशन निम्न अनुसार रहेको छ।

सुचकहरु	**सबल पक्षहरू**	**सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू**	**अवसर**	**चुनौती**
१	गाँउपालिकाले तर्जुमा गरेका कानुन, ऐनहरु तयार गर्दा लैससासको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको र पालिका भित्रका सबै पदाधिकारि र कर्मचारीहरुको समान बुझाई रहेको छ।	लैससासलाई नै केन्द्रित गरि छुट्टै कानुनहरु निर्मण गर्नु पर्ने छ।	कानुन नितिहरु निर्माण गर्ने क्रममा लैससासको अवधारणालाई समावेश गर्नु पालिकाको निम्ति अवसर हो।	कानुन बनाउने क्रममा संघ, प्रदेशको कानुन संघ बाझिएको छुट्टयाउन नसकेमा चुनौती हुने छ।
२	लक्षित वर्ग वा समुदायको लागि छुट्टै बजेट बार्षिक निति कार्यक्रममा बिनियोजन गरेको छ।	लैससासको अवस्थालाई बिश्लेसन गरि आवस्यकताको पहिचान गर्नु पर्ने छ।	लैससासको हकमा अवस्था लाई बिश्लेसन गरि बजेट बिनियोजन गरी कार्यन्वयन गर्नु अवसर हो।	स्थानिय तहमा अन्य भौतिक पुर्वधारका परियोजनाहरु बढि महत्वपुर्ण हुने भएकोले लैससासका कार्यक्रमहरु वोजेलमा पर्न सक्छ।
३	उपभोक्ता समिति गठनमा लैङिगक तथा बहिस्करणमा परेको व्यक्ति तथा समुहको	आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मुल्याङकन गर्दा लैङिगक तथा बहिस्करणमा परेको व्यक्ति तथा	आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मुल्याङकन , बिश्लेसन	

	उपस्थिति रहेको पाईन्छ।	समुहहरुको लागत अनुरुप लाभ, असर र प्रभाव बिश्लेषण गर्रनु पर्ने छ।	गर्नु अवसर हो।	
	अनुगमन तथा मुल्याङकनको कार्यबिधि बनाई कार्यपालिकामा छलफलको लागि पेश गरेको अवस्था रहेको छ।			
४	गाँउपालिकामा गठीत न्यायिक समिति र वडा तहला मेमिलाप केन्द्रमा लैङिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परे व्यक्तिहरु समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएको छ।	न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा दर्ता भएका र समाधान गरिएका विवादहरुको खण्डीकृत तथ्यांक (क्षेत्र र लाभान्वित) काअभिलेखको ब्यबस्था गर्ने	न्याय सम्बन्धिका मुद्दाहरु निरुपण गर्दा संबैधानिक कुरा हरुको अध्यन गर्न पाउनु अवसर हो।	कतिपय कानुनका जटिलतालाई सुल्झाउन नसक्दा र न्याय दिनमा ढिलाई हुन चुनौती हुनसक्छ।
		बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको वारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५, घरेलु हिंसा जस्ता उपयोगी जानकारीहरु समुदाय स्तरसम्म प्रभावकारी ढंगबाट सूचना प्रवाह गर्न स्थानीय संयन्त्र प्रयोग गरी लाभग्राहीहरुलाई सूचना प्रवाह गर्ने ।		सम्बन्धि मुद्दाहरुको लागि हेल्पलाइन राख्नमा चुनौतीपुर्न भएको छ।
५	क्षमता बिकास कार्यक्रमहरुको लागि बजेट छुट्याएको र सो अनुसार कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको।	स्वरोजगार बृध्दि गर्ने तथा बैदेशिक रोजगारमा जानेहरुलाई क्षमता बिकास कार्यक्रहरु गर्नु पर्ने।	बैदेशिक रोजगारमा जानेहरु क्षमता बिकास गर्नु नँया कामको सिर्जना प्रदान गर्नु हो	तर बैदेशिक रोजगारमा जाने व्यक्तिहरु लाई स्वदेशमै रोजगार सिर्जना गर्न सक्नु चुनौतीपुर्न हुन सक्छ।

	लैससास बिकासका लागि माथिल्लो निकायहरु संग समन्वय भएको र विभिन्न तालिमहरु संचालन भएको छ।	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको क्षमतामा आएको परिवर्तनको अनुगमन गर्नु पर्ने।		
६	महिला अधिकार सम्बन्धि विभिन्न दिवसहरुमा कार्यक्रमहरु संचालन भएको छ।	लैससास बिकासका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय निति र प्रतिबध्दता अनुसार कार्यक्रम तयार गरि समयमै सम्पन्न गर्नु पर्ने	स्थानिय तहमा यस्ता बिकासका प्रतिबद्धता पुरा गर्नु ठूलो उपलब्धी हो।	राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय निति र प्रतिबध्दता अनुसार बजेट बिनियोजन गरि कार्यक्रम तयार चुनौतीमय हुन सक्छ।
७	सेवा सुविधामा पहुँच नभएका समुदुका लागि सेवा प्रवाहको पहुँच पुर्याउन घुम्ति शिविरहरु संचालन गरेको।	महिला कर्मचारीहरुको संवेदनशिलतालाई ध्यान दिनु पर्ने।	नँया संरचनाहरुको निर्माणको क्रममा महिला कर्मचारीहरुको संवेदनशिलतालाई ध्यान दिनु अवसर हो।	तर संरचनाहरुनै कम भएको अवस्थामा यस्ता संवेदनशिलतालाई ध्यान दिन नस्नु चुनौतीमय छ।
	केहि भौतिक संरचना निर्माण बाल, बालिका, जेष्ठनागरिक। महिला र अपाङग मैंत्री भएको	समाजमा हुने सबै खालको हिंसा विरुध्द चेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्नु पर्ने		
८	नागरिक वडापत्र, सुचना पार्टीको व्यवस्था रहेको र विभिन्न किसिमका सुचनाहरुलाई वेबसाईट र सामाजिक संजालबाट सार्वजनिक गर्ने गरेको।	आयोजनाहरुको सार्वजनिक सुनुवाईमा बर्हिगमन अभिमत र नागरिक प्रतिवेदन पत्र भर्नु पर्ने	शुसाशनका औजारहरु कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गरी जनता सामु पार्दशिता र जवाफदायीहुनु ठूलो अवसर हो।	शुसाशनका औजारहरु प्रयोग गरी भ्रष्टचारलाई सुन्य बनाउनु चुनौती रहेको छ।

११.लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

यसमा लैससासको परिक्षणबाट प्राप्ताङ अंक र पुष्ट्याईको आधारहरु यस स्वामुल्याकङको बिधि मार्फत, लक्षित समुह छलफल, मुख्य सुचनादाता संग अन्तरवार्ता, बार्षिक योजना तर्जुमाको दस्तावेज र अन्य दस्तावेज मार्फत लिएको छ।

क्र स	अवस्थामा सुधारकालागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयन कर्ता		पर्ने (अनुमानित कति रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
१.कानुन तथा नीतिमा लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण (जम्मा अंक ७,प्राप्तांक २)							
१।१	कानुन तथा नीति निर्माणको क्रममा लाभग्राही विशेषतः महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायको सुझाव संकलन तथा छलफल गर्ने ।	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ जेष्ठ मसान्त		✓
१।२	गाउँपालिकाको लैससास नीति वनाउने । तर्जुमा गरिएको भए लाभग्राही विशेषतः महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायसंग छलफल गरी सुझाव समावेश गरि कार्यान्वयन गर्ने । (जस्तै अपांगता मैत्री, वालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री, दलित वा जोखिममा परेको र अन्य समुदायको सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणका लागि वनाइएको नीति कार्यविधिहरु)	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ जेष्ठ मसान्त	✓	

१।३	बञ्चितिकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्ने	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ बैशाख	✓	
२.लैससास विश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा (जम्मा अंक ७,पाप्तांक २)							
२।१	आवधिक योजनाको उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैगिक तथासामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी आवधिक योजजना निर्माणमा पूर्णिमा कार्यक्रम लाई अनुरोध गरिसेकेको	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ जेष्ठ मसान्त	✓	
२।२	वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट ९न्च्द्य० तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	द्द२०७७ असार	✓	
२।३	आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना (जस्तै स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, कृषि, विपत जोखिम व्यवस्थापन आदि) तर्जुमा गर्दा गाउँ पार्श्वचित्रवाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषण गर्न को निम्ति पुर्णिमा कार्यक्रमलाई अनुरोध गरिएको	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ असार	✓	
२।४	बार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा विषयगत समिति अनुसार छुट्याईएको बजेट र कार्यक्रममा लैससासलाई स्पष्ट रुपमा संवोधन गर्ने गरी विषयगत कार्यकमहरु तयार गरि आगामी बर्ष	प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ असार देखि लागुहुने गरि	✓	

	देखि कार्यान्वयन हुनेगरि तयार गर्ने						
३.योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन जम्मा अंक ७,प्राप्तांक ३							
३।१	योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ बमोजिम गठित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिले अनुगमनका सूचकहरु वनाउदा लैससास सम्वन्धी सूचकहरु समावेश गरी सूचक बनाउने र अनुगमन प्रतिवेदन कार्यपालिकामा छलफल गर्ने ब्यबस्था गराउने	योजना शाखा,प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ असार		
३।२	गत आ.व.को वार्षिक योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा वजेटको कार्यान्वयन पूर्णरुपमा ब्यबस्था गर्ने	योजना शाखा,प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	२०७७ असार		
३।३	सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा लैंङ्गिक तथा सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहलाई लागत अनुरुप पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने तथा स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरुलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्नको लागि गा.पा.ले कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष, प्र.प्र.अ.	२०७७मंसिर	✓	

३।४	नियमित रुपमा सबै प्रकारका सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लैससास सम्वन्धी छलफल, सिकाई आदानप्रदान गर्ने तथा यस्ता सिकाईहरु कार्यक्रम र योजना तयार वा नीति निर्माण गर्दा सरोकारवाताहरुको सहभागीता गर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष, प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	
४.आन्तरिक संरचना जम्मा अंक ७,प्राप्तांक ४							
४।१	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको विकासको लागि छुट्टै कोष तथा वजेटको व्यवस्था भएको छ (जस्तै वाल विकास कोष, अपाङ्गता विकास कोष, छात्रवृति कोष, दलित उत्थान विकास कोष आदि) ? उनीहरूको सक्रियता को लागि कोषको खडा गरि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष,प्र.प्र. अ.	निरन्तर		
४।२	न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा दर्ता भएका र समाधान गरिएका विवादहरुको खण्डीकृत तथ्यांक (क्षेत्र र लाभान्वित) कोअभिलेखको ब्यबस्था गर्ने	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष,प्र.प्र. अ.	२०७७ असार	✓	
४।३	बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको वारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५, घरेलु हिंसा जस्ता उपयोगी जानकारीहरु समुदाय स्तरसम्म प्रभावकारी ढंगबाट सूचना प्रवाह गर्न स्थानीय संयन्त्र	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ मंसिर	✓	

	प्रयोग गरी लाभग्राहीहरुलाई सूचना प्रवाह गर्ने ।						
४।४	गाउँपालिकाले टोल विकास संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरु वा समितिहरु (जस्तैः महिला समुह, आमा समुह, वाल क्लब, संचार समुह, कृषि समुह तथा टोल बिकास संस्था) दर्ता र सूचीकृत गरी सक्रियरुपमा संचालनमा ल्याउने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	
५.क्षमता विकास (जम्मा अंक ७,प्राप्तांक २।५)							
५।१	गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व- मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकास कार्ययोजना बनाईएको छ साथै कार्ययोजनाका लागि आवधिक, क्षेत्रगत र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्यवनमा ल्याउने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	संस्थागत स्व- मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकास कार्ययोजना बनाईएको छ	✓
५।२	गाउँपालिकाले स्वरोजगार वृद्धि गर्ने तथा बैदेशिक एवं रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरको वा स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरुलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्ने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ चैत सम्म	✓	

५।३	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको क्षमतामा आएको परिवर्तनका सम्बन्धमा प्रभावकारी अनुगमन गर्ने । तालिमप्राप्त व्यक्ति वा सेवाप्राप्त गर्ने समुदायको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणमा परिवर्तन भएको अभिलेखिकरण गर्ने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ माघ	✓	
५।४	गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास तालिममा लैससास सम्वन्धी छुट्टै विषय राखि तालिम दिने व्यबस्था गर्नको लागि पूर्णिमा कार्यक्रमलाई अनुरोध गर्ने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	
५।५	गाउँपालिकाले महिलाहरुका रणनीतिक आवश्यकता पुरा गर्नका लागि लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा, ग्रामीण महिला प्राविधिकहरु (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी) संचालन गर्ने ।	उपाध्यक्ष प्र.प्र.अ	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ मंसिर	✓	
५।६	लैससास विकासको लागि संघीय सरकार अन्तर्गतका संवैधानिक आयोगहरु, प्रदेश सरकार तथा जिल्लास्तरका कार्यालयहरुसंग समन्वय नियमीत रुपमा गर्ने ।	अध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ मंसिर		✓
६। नेपाल सरकारका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका नीति र प्रतिवद्धता (जम्मा अंक ७,प्राप्तांक ।५)							
६।१	समाजमा विद्यमान जातीय विभेद र छुवाछुत सम्बन्धी सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक कुरीति र अभ्यास हटाउनका लागि वजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	

६।२	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि (ऋभ्म्ब्ध) कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परीषदबाट पारीत प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरेका कार्यक्रम हरुमा रकम विनियोजन आउदो आ.ब. मा गर्ने तथा कार्यान्वयन मा ल्याउने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	
६।३	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको साथै जोखिममा परेका समुदायका लागि विशेष कार्यक्रम सहित दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागि स्थानीय तहले सरोकारवालाहरुसँगको सहकार्यमा कार्य गरि कार्याक्रमलाई प्रवाभकारी बनाउने	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	
७. सेवा प्रवाह र संस्थागत संस्कृति (जँम्मा अंक ७,प्राप्तांक २)							
७।१	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको नक्सांकन तथा वार्षिकरुपमा अद्यावधिक गर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ मंसिर		✓
७।२	बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, महिला र अपांगमैत्री भौतिक संरचना (सार्वजनिक स्थल) निर्माण गर्नको लागि गा.पा ले पहल गर्ने तथा स्थानीय तहले सेवाग्राहीहरु प्रतिक्षारत रहँदा बस्ने ठाऊँको उचित व्यवस्थापन जस्तै पिउने पानी, महिलारपुरुष शौचालय, प्रतिक्षालय को ब्यबस्था गर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ असार	✓	

७।३	राष्ट्रिय तथा स्थानीय अभियान र सम्बन्धित मुद्धाहरुमा (जस्तै निकृष्ट प्रकारको वालश्रम, वाल विवाह, वहुविवाह, दाइजो प्रथा, वोक्सी, छुवाछुत प्रथा तथा घरेलु हिंसा, महिला हिंसा उल्मुलन र नियन्त्रणका लागि) अभियानरचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालनगर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	निरन्तर	✓	
८ सुशासन जम्मा अंक ७,प्राप्तांक २							
८।१	स्थानीय तहले सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, लैससास परिक्षण, गुनासो सुनुवाई, सामुदायिक सुचना पाटी, नागरिक वडापत्र जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको कार्यान्वयन प्रभावकारी ढंगबाट गर्ने ।	अध्यक्ष, उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,सुचना शाखा प्र.प्र.अ.	२०७७ असोज,फाल्गुन	✓	
८।२	गाउँपालिकाले नियमित रुपमा आयोजना गर्ने सार्वजनिक सुनुवाईमा बर्हिगमन अभिमत (भ्हष्त एर्याी) र नागरिक प्रतिवेदन पत्र (ऋच्ऋ) सार्वजनिक गर्ने ।	अध्यक्ष, उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,सुचना शाखा प्र.प्र.अ.	२०७७ असोज,फाल्गुन		✓
८।३	ध्भदकष्तभ निर्माण गरी विभिन्न सूचनाहरु (बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आय-व्यय, पार्श्वचित्र, जोखिम नक्साकंन, आवधिक तथा रणनीतिक योजनाहरु, पञ्जीकरणको तथ्यांक, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको विवरण तथा अन्य नियमित सूचनाहरु आदि) सार्वजनिकिकरण गर्ने ।	अध्यक्ष, उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,सुचना शाखा प्र.प्र.अ.	२०७७ हरेक महिना		✓

८।४	सार्वजनिक महत्वका सूचनाहरु साथै माथि "घ" मा उल्लेखित विवरण प्रकाशन गरी स्थानीय संचार माध्यम तथा सूचना पाटी वा सवैको पहुँचमा हुने स्थानमा सर्वजनिक गर्ने साथै स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा प्रदेश र संघ सम्वन्धित निकायहरुसंग आदान प्रदान गर्ने ।	, उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	२०७७ चैत सम्म		✓
८।५	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको पहुँचका लागि गरिएका सूचना, शिक्षा र संचारको ९क्ष्भ्ऋ ऋबतभचष्बकि० प्रवाह गर्ने, गरिएको भए त्यसले स्थानीय तहको विकास कार्यहरूमा सहभागितामा वृद्धि ल्याएको हुनेछ ।	, उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	,प्र.प्र.अ.	निरन्तर	✓	

१२. निश्कर्ष

- म्यागङ गाँउपालिकाले कानुन तथा निति कार्रयक्रम निमार्णको क्रममा लाभग्राहीहरु संग बिषेश छलफल चलाउने र लैंगीक समानता तथा सामाजिक समावे शकरण मा वा र्षक कार्ययोजना वनाई आगामी वर्षको वा र्षक निति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने गरि तयार पारिएको छ।
- परिक्षण पश्च्यात लैससास विकासको लागि गाउपालिका उपाध्यक्ष ज्यूले नयां संरचना भएको हुंदा धेरै गर्न बांकि रहेको र विस्तारै यस क्षेत्रमा कार्य गर्दै जाने प्रतिबद्धता ब्यक्त गर्नु भएको छ ।
- यस म्यागङ गाँउपा लकाले आव धक योजनाको बनाउदा लै गक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आ र्थक तथा सामाजिक है सयतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी आव धक योजना निर्माण गर्ने सोच राखेको छ।
- गठित कार्यदलमार्फत यस लैससास परिक्षणमा प्राप्त अंकभार कार्यशाला गोष्ठिमा पेश गरे पश्चात उपस्थित प्रतिनि धहरु, कर्मचारीहरुले महसुस गरे क हाम्रो पा लका लैससासको हकमा कुन अवस्थामा रहेछ।
- साथै म्यागङ घाँउपा लकाले पहिलो पटक लैससास परिक्षण भएको हुदा यसको महत्व तथा अवधारणाको वारेमा गाउ'पा लकाले गहिरो तह बाट बुझ्ने अवसर प्राप्त गर्दै र आगामी आ र्थक वर्षबाट लैससास नीति र रणनीति बनाउनु पर्छ भन्ने प्रतिबद्धता व्यक्त भएको छ ।
- त्यसै गरि गठित कार्यदलमार्फत लैससासको बिश्लेशनको आधारमा कार्ययोजना बनाई र हरेक बर्ष लैससास परिक्षणको ला ग बजेट बिनियोजित गरि कार्यक्रमहरु कार्यन्वयन गर्नको ला ग पनि पहल भएको दे खयो ।
- म्यागङ गाउपा लकाले लैससास कार्य योजना तयार पारि कार्यपा लकाको बैठकले स्विकृति र सो अनुसार कार्यन्वयन गर्नको ला ग पेश भएको छ। साथै आफना सवल पक्षहरु तथा सुधारगर्नु पर्ने पक्षहरुको वारेमा पनि जानकारी पाईएको छ ।

१३. सुझाव

- लैससास विकासको लागि प्रत्येक वर्ष सभाबाट बजेट विनियोजित गरी योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक । साथै संघीय मा मला तथा सामान्य प्रशासन मंत्रालयबाट गापा लका स्तरीय लैससास कार्यन्वयन स मति गठनको ला ग प्रष्ट निर्देशन दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको ।
- गाउपा लका प्रतिनि ध ज्यूहरु समय ब्यस्तताले गर्दा कार्ययोजना बनाइ र कार्यान्वयन गर्न चुनौती दे खएको छ।

- लैससासको परिक्षण हरेक बर्ष गराई सम्बन्धित निकायहरुमा प्रतिवेदन पेश गर्न जरुरी दे खन्छ। साथै सो पेश गरिएको प्रतिवेदन अनुसार संघीय सरकारले त्यस गाँउपा लकाको मुल्याङकन गर्न जरुरी छ।

अनुसु चहरु

१। लैङ्गक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सुचक

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
१	कानुन तथा नीतिमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	७	२		
क	गाउँपालिकाले तर्जुमा गर्ने कानुन (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड), नीति/रणनीति तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको छ वा छैन ?	० - १	०.५	गाँउपा लकामा बानेको १२ चटा कानुनहरु नमुना कानुन बमोजिम रहेको छ तर लैससासको आधारमा चाँहि तयार गरिएको छैन तर लैससासको केहि भाग चाँहि बा र्षक निति, बजेट तथा कार्यक्रम मा समेटेको छ।	
ख	कानुन तथा नीति निर्माणको क्रममा लाभग्राही विशेषतः महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायको सुझाव लिईएको छ वा छैन ?	० - १	०	हाल सम्म कुनै पनि कानुन बनाउदा महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायको सुझाव लने अभ्यास गरेको छैन।	
ग	हालसम्म स्वीकृत भएका कानुनहरु र नीतिहरुका बारेमा पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुका लागि अभिमुखिकरण भएको छ वा छैन र समान बुझाई छ वा छैन ?	० - १	०.५	पदा धकी तथा कर्मचारीहरुमा समान बुझाई भएता पनि स्वीकृत भएका कानुन वा नितिहरुमा हालसम्म अ भमु खकरण भएको छैन।	

घ	स्वीकृत भएका कानुन र नीतिहरु वेवसाइटमा राखिएको साथै प्रकाशन गरी सवैको पहुँचमा हुने गरी पालिकाका सम्वन्धित शाखाहरु र वडा कार्यालयमा राखिएको छ वा छैन ?	० - १	०.५	websiteमा सुचना प्रकाशन गरिएता पनि सबैको पहुँच नपुगेको अवस्था छ।	
ङ	गाउँपालिकाको लैससास नीति छ वा छैन ? तर्जुमा गरिएको भए लाभग्राही विशेषत: महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायसंग छलफल गरी सुझाव समावेश गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	० - १	०	छलफल हुने गरेको छैन।	
च	महिला तथा सामाजिकरुपमा बञ्चितिमा परेको समुदायहरु लक्षित गरी छुट्टै नीति, निर्देशिका वा कार्यविधिहरु वनेका छन् वा छैनन् ? (जस्तै अपांगता मैत्री, वालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री, दलित वा जोखिममा परेको र अन्य समुदायको सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणका लागि वनाइएको नीति कार्यविधिहरु)	० - १	०.५	केही हद सम्म प्रयास गरिएको छ। जस्तै अपाङगता परिचय पत्र कार्यबि ध, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र कार्यबि ध, सामाजिक सुरक्षा भत्ता बै ङक प्रणाली रहेको छ।	
छ	बञ्चितिकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम तथा बजेट तय भएको छ वा छैन ?	०–१	०	निति बनेको छैन।	
२	**लैससास विश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा**	**७**	**२**		
क	आवधिक योजनाको उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैगिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी स्पष्टरुपमा उल्लेख गरिको छ वा छैन ?	०–१	०.५	बा र्षक निति बजेट तथा कार्यक्रममा ल क्षत वर्ग बनेर , बा र्षक योजनामा केहि समावेश गर।ने गरिएको छ।	
ख	आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना (जस्तै स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, कृषि, विपत जोखिम व्यवस्थापन आदि) तर्जुमा गर्दा गाउँ पार्श्वचित्रवाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको छुट्टाछुट्टै अवस्था	०–१	०	पाश्व चत्र बनेको छैन।	

	विश्लेषण गरि आवश्यकता पहिचान गर्ने गरिएको छ वा छैन ?				
ग	आवधिक, क्षेत्रगत, लैससास नीती अनुरुप वार्षिक नीती तथा कार्यक्रम वनाइने गरेको छ वा छैन ? यस्ता नीति र वार्षिक कार्यक्रम वीचको तादम्यता छ वा छैन ?	०–१	०		
घ	वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट ९न्च्द्य० तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने गरिएको छ ?	०–१	०		
ङ	बस्तीस्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सबै प्रकारका लिङ्ग र समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता हुने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०.५	वडा भेला गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ।	
च	बार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा विषयगत समिति अनुसार छुट्याईएको बजेट र कार्यक्रममा लैससासलाई स्पष्ट रुपमा संवोधन गर्ने गरी विषयगत कार्यकमहरु तयार गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०	बिषयगत समतिहरु कृयाशल नसहेको अवस्था छ।	
छ	बञ्चितिकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम तथा बजेट तय भएको छ वा छैन ?	०–१	१	आर्थक सहायताको लाग बजेट बिनियोजन गरिएको छ।	
३	**योजना कार्यान्वयन, अनुगमन/नियमन र मूल्याङ्कन**	**७**	**३**		
क	उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आम भेला गर्ने गरिएको छ वा छैन ? उक्त भेलामा सहजीकरणका लागि कर्मचारी वा महिला वडा सदस्यहरुको भुमिका हुने गरेको छ वा छैन ?	०–१	१	वडा अध्यक्ष वा वडा समतिको रोहवरमा आम भेला गराई समति गठन गर्ने गरिऐको छ।	
ख	उपभोक्ता समितिमा कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता छ वा छैन ? साथै अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षमध्ये कम्तीमा एकजना महिला सदस्य रहने व्यवस्था छ वा	०–१	१	पुर्णरुप मा हुने गेरेको छ।	

	छैन ?				
ग	उपभोक्ता समितिमा लैङ्गिक तथा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुह, लाभान्वित समूह उपस्थिति रहेको अवस्थामा तिनीहरूको समेत प्रतिनिधित्व हुने गरेको छ वा छैन ?	०–१	१	उपस्ति थ रहेको र मईनुटमा पनि हेर्न स कने छ।	
घ	योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ बमोजिम गठित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिले अनुगमनका सूचकहरु वनाउदा लैससास सम्वन्धी सूचकहरु समावेश गरी सूचक वनाइएको छ वा छैन ? र अनुगमन प्रतिवेदन कार्यपालिकामा छलफल हुन्छ वा हुदैन ?	०–१	०	प्रतिवेदनमा छलफल हुने गरेको छैन	
ङ	गत आ.व.को वार्षिक योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा वजेटको कार्यान्वयन पूर्णरुपमा भए वा भएनन् ?	०–१	०	ल क्षत वर्गको बजेट बिनियोजन भएको तर पुर्णरुपमा कार्यक्रम प्रवाहकारी नभएको अवस्था छ।	
च	सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा लैंगिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहलाई लागत अनुरुप पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ? स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरुलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्ने गरको छ वा छैन ?	०–१	०		
छ	नियमित रुपमा सबै प्रकारका सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लैससास सम्वन्धी छलफल, सिकाई आदानप्रदान हुने गरेको छ वा छैन ? के यस्ता सिकाईहरु कार्यक्रमरयोजना तयार वा नीति निर्माण गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०–१	०		

४	आन्तरिक संरचना	७	४		
क	गाउँपालिकामा गठीत न्यायिक समिति र वडा तहका मेलमिलाप केन्द्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको प्रतिनिधित्व भएको छ वा छैन ?	०–१	१	सहभा गता हुने गरेको छ।	
ख	न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा दर्ता भएका र समाधान गरिएका विवादहरुको खण्डीकृत तथ्यांक (क्षेत्र र लाभान्वित) को अभिलेख राखिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	आफूले जाने सम्म तथ्यांक राख्ने गरेको छ तर वस्तृतरुपमा राख्ने अभ्यास चाँहि रहेको छैन।	
ग	गाउँपालिकाले गठन गर्ने गरेका समितिहरु, उपसमिति तथा कार्यदलमा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएको छ वा छैन ?	०–१	१	हुने भएको छ।	
घ	सामाजिक विकास शाखारमहिला तथा वाल विकास शाखा अन्तर्गत लैससास सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छ वा छैन ?	०–१	१	तो कएको छ।	
ङ	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको विकासको लागि छुट्टै कोष तथा वजेटको व्यवस्था भएको छ (जस्तै वाल विकास कोष, अपाङ्गता विकास कोष, छात्रवृति कोष, दलित उत्थान विकास कोष आदि) ? उनीहरूको सक्रियता र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	१	कोष नभता पनि केहि कार्यक्रमहरु गर्ने गरिएको छ।	
च	बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको वारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५, घरेलु हिंसा जस्ता उपयोगी जानकारीहरु समुदाय स्तरसम्म प्रभावकारी ढंगबाट सूचना प्रवाह गर्न स्थानीय संयन्त्र प्रयोग गरी लाभग्राहीहरुलाई सूचना प्रवाह	०–१	१	पा लका स्थरिय सुचना प्रवाह गर्न नसहेको ।	

	गरिने गरेको छ वा छैन ?				
छ	गाउँपालिकाले टोल विकास संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरु वा समितिहरु (जस्तैः महिला समुह, आमा समुह, वाल क्लब, संचार समुह, कृषि समुह) दर्तारसूचीकृत गरी सक्रियरुपमा संचालनमा ल्याईएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	संस्थाहरु सूचीकृत र दर्ता गर्ने गरेको छ तर सबै संस्थाहरु सकृयरुपमा सचालनमा ल्याउन सकेको छैन ।	
५	**क्षमता विकास**	**७**	**२.५**		
क	गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व- मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकास कार्ययोजना बनाईएको छ वा छैन ? यस्ता कार्ययोजनाका लागि आवधिक, क्षेत्रगत र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्यवन गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	क्षमता बिकासको कार्यक्रमहरु हेने गरेको र बजेट पनि छुट्टयाएको छ। कार्यक्रमहरु ल क्षत वर्गलाई छनोट गरि दिने गरिएको छ।	
ख	गाउँपालिकाले संचालन गर्ने क्षमता विकास कार्यक्रमहरुमा सहभागिहरुको छनौट गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा बहिष्करणमा परेका व्यक्ति र समुहलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेर आवश्यकता पहिचानका आधारमा गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	१	ल क्षत वर्ग, समुदायलाई ध्यानमा रा ख दिईने गरिएको छ।	
ग	गाउँपालिकाले स्वरोजगार वृद्धि गर्ने तथा बैदेशिक एवं रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरको छ वा छैन ? स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरुलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	

घ	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको क्षमतामा आएको परिवर्तनका सम्बन्धमा प्रभावकारी अनुगमन गर्ने गरेको छ वा छैन ? तालिमप्राप्त व्यक्ति वा सेवाप्राप्त गर्ने समुदायको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणमा परिवर्तन भएको अभिलेखिकरण गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	
ङ	गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास तालिममा लैससास सम्वन्धी छुट्टै विषय राखि तालिम दिने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०.५	संघ र प्रदेशले दिने त लमहरुमा केहि भाग लैससास सम्बन्धि हुने गरेको छ तर छुट्टै भने लइएको छैन।	
च	गाउँपालिकाले महिलाहरुका रणनीतिक आवश्यकता पुरा गर्नका लागि लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा, ग्रामीण महिला प्राविधिकहरु (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी) तयार गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	
छ	लैससास विकासको लागि संघीय सरकार अन्तर्गतका संवैधानिक आयोगहरु, प्रदेश सरकार तथा जिल्लास्तरका कार्यालयहरुसंग समन्वय गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	समन्वय हुने गरेको छ।	
६	**नेपाल सरकारका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका नीति र प्रतिवद्धता**	**७**	**०.५**		
क.	महिला विकासका लागि भएका बेईजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धता र दिगो विकासका सत्रवटा लक्ष्यहरु, बाल अधिकार, जातीय विभेद विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय महासन्धी (ICERD), ILO, अपांगता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार संरक्षण गर्ने महासन्धि आदिको वारेमा स्थानीय सरकारका प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई अभिमुखिकरण गरिएको छ ? कोहि पनि पछाडी नछुटुन् भन्ने कुराको सुनिश्चितताको लागि अध्ययन र विश्लेषण गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक	०–१	०	छैन।	

	गरिएको छ ?				
ख.	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको साथै जोखिममा परेका समुदायका लागि विशेष कार्यक्रम सहित दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागि स्थानीय तहले सरोकारवालाहरुसँगको सहकार्यमा कार्य गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०	**SDGs**मा आधार मानि भएको छैन	
ग.	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महासन्धि (CEDAW) कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परीषदबाट पारीत प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरेका कार्यक्रम हरुमा रकम विनियोजन गरेको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	
घ.	महिला विरुद्ध हुने सबैखालको हिंसा निर्मुल गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको वजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयमै सम्पन्न गरेको छ ?	०–१	०	छैन।	
ङ	महिला अधिकार स्थापना र महिला माथि हुने हिंसा विरुद्धको विभिन्न दिवस र अभियान जस्तै महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, किशोरी दिवस, अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस, स्वच्छ महिनावारी दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने	०–१	०.५	केहि दिवसहरु मनाउने गरेको छ। जस्तैः १६दिने अभियान, **international disabled day, International women's day.**	

	गरेको छ वा छैन ?				
च	संयुक्त राष्ट्रसंघीय वाल अधिकार महासन्धी १९८९ मा गरिएको प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका लागि वजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको छ वा छैन ?	**०–१**	**०**	**छैन।**	
छ	समाजमा विद्यमान जातीय विभेद र छुवाछुत सम्बन्धी सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक कुरीति र अभ्यास हटाउनका लागि वजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको छ वा छैन ?	**०–१**	**०**	**छैन।**	
७	**सेवा प्रवाह र संस्थागत संस्कृति**	**७**	**२.५**		
क	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको नक्सांकन तथा वार्षिकरुपमा अद्यावधिक गर्ने गरेको छ वा छैन ?	**०–१**	**०.५**	**केहि अध्याव धक गर्ने गरेको जस्तैः अपाङगता, जेष्ठनागरिक,**	
ख	**पदा**	**०–१**	**०.५**	**केहि श वरहरु गर।नेरेको जस्तैः स्वास्थ, अपाङगता भाएका व्यक्तिहरुका ला ग।**	
ग	बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, महिला र अपांगमैत्री भौतिक संरचना (सार्वजनिक स्थल) निर्माण भएका छन् वा छैनन् ? स्थानीय तहले सेवाग्राहीहरु प्रतिक्षारत रहँदा बस्ने ठाऊँको उचित व्यवस्थापन जस्तै पिउने पानी, महिला÷पुरुष शौचालय, प्रतिक्षालय आदि छ वा छैन ?	**०–१**	**०.५**	**School and healthpostहरुमा अपाङग मैत्री र बाल मैंत्री हुने गरेको छ । तर अन्य संरचनाहरुमा हालसम्म बनेको छैन।**	
घ	महिला कर्मचारीहरूको गर्भावस्था र बच्चालाई स्तनपान सम्बन्धी संवेदनशीलतालाई ध्यान दिने गरिएको छ वा छैन (जस्तै गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त	**०–१**	**०**	**छैन।**	

	काममा लगाउन नपाइने) ?				
ङ	राष्ट्रिय तथा स्थानीय अभियान र सम्बन्धित मुद्धाहरुमा (जस्तै निकृष्ट प्रकारको वालश्रम, वाल विवाह, वहुविवाह, दाइजो प्रथा, वोक्सी, छुवाछुत प्रथा तथा घरेलु हिंसा, महिला हिंसा उल्मुलन / नियन्त्रणका लागि) अभियान/चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०	गत आ.व मा नभएको तर यस आ र्थक बर्षमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ।	
च	महिला हिंसा विरुद्दको शुन्य सहनशिलता अपनाईएको छ वा छैन ? कार्यक्षेत्रमा हुने यौनजन्य हिंसा र दुर्व्यवहारको सम्वोधन गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	यदि त्यस्तो मुदा पा लका सम्म आइपुगेको खण्ड **action** गर्ने गरेको छ।	
छ	गाउँपालिकामा लैससासमैत्री आचरण, भाषा, व्यवहार आदि प्रयोगमा आएको छ वा छैन ? यस्तो व्यवस्थाका लागि पहल गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	पा लका भत्रका अनुसाशन पालना गरिएको छ ।	
८	**सुशासन**	**७**	**२**		
क	स्थानीय तहले सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, लैससास परिक्षण, गुनासो सुनुवाई, सामुदायिक सुचना पाटी, नागरिक वडापत्र जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको कार्यान्वयन प्रभावकारी ढंगबाट गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०.५	सार्वजानिक सुनुवाई अहिले सम्म एक पटक भएको, सार्वजानिक परिक्षण र नागरिक वडापत्र गर्नेगरेको छ।	
ख	सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको प्रयोग गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	
ग	गाउँपालिकाले नियमित रुपमा आयोजना गर्ने सार्वजनिक सुनुवाईमा बर्हिगमन अभिमत (Exit Poll) र नागरिक प्रतिवेदन पत्र (CRC) गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०	छैन।	

घ	Website निर्माण गरी विभिन्न सूचनाहरु (बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आय-व्यय, पार्श्वचित्र, जोखिम नक्साकंन, आवधिक तथा रणनीतिक योजनाहरु, पञ्जीकरणको तथ्यांक, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको विवरण तथा अन्य नियमित सूचनाहरु आदि) सार्वजनिकिकरण गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०.५	website , social mediaबाट सार्वजानिक गर्ने गरेको छ। www.meghangmun.gov.np and म्यागङ गाँउपा लका को facebook पेगबाट गर्ने गरेको छ।	
ङ	सार्वजनिक महत्वका सूचनाहरु साथै माथि "घ" मा उल्लेखित विवरण प्रकाशन गरी स्थानीय संचार माध्यम तथा सूचना पाटी वा सवैको पहुँचमा हुने स्थानमा सर्वजनिक गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०–१	०.५	सुचना पाटी कार्यलय मा हुने रहेको छ तर सार्वजानिक स्थलहुरुमा राखेको पाईन्न।	
च	लैससासका राम्रा अभ्यासहरु, घटना अध्ययन आदिको प्रकाशन गर्ने, स्थानीय तहका समितिहरुमा छलफल गर्ने, अन्य स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा प्रदेश र संघ सम्वन्धित निकायहरुसंग आदान प्रदान गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०–१	०.५	Training, Interaction program, and tour हरुमा जाँदा गर्ने गरिन्छ।	
छ	लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको पहुँचका लागि गरिएका सूचना, शिक्षा र संचारको (IEC materials) प्रवाह गरिएको छ वा छैन ? गरिएको भए त्यसले स्थानीय तहको विकास कार्यहरूमा सहभागितामा वृद्धि ल्याएको छ वा छैन ?	०–१	०	पा लका स्थरमा नभए पनि वधायहरुले IEC materials तयार गर्ने गरेको छ।	
	जम्मा	५६	१८		

२। लैंगिक परिक्षण कार्यक्रमका केही झलकहरु

तस्बिर १. लैससासको कार्यशाला गोष्ठी सम्बन्धि

तस्बिर २. लैससासको कार्यशाला गोष्ठी सम्बन्धि

तस्बिर ३. लक्षित समुह छलफल वडा न.२. बुम्ताङ

तस्बिर ४. लक्षित समुह छलफल वडा न.२. बुम्ताङ

तस्बिर ५. लक्षत समुह छलफल वडा न.६. सामरी

३। अनुसुचः सहभागी नामावली

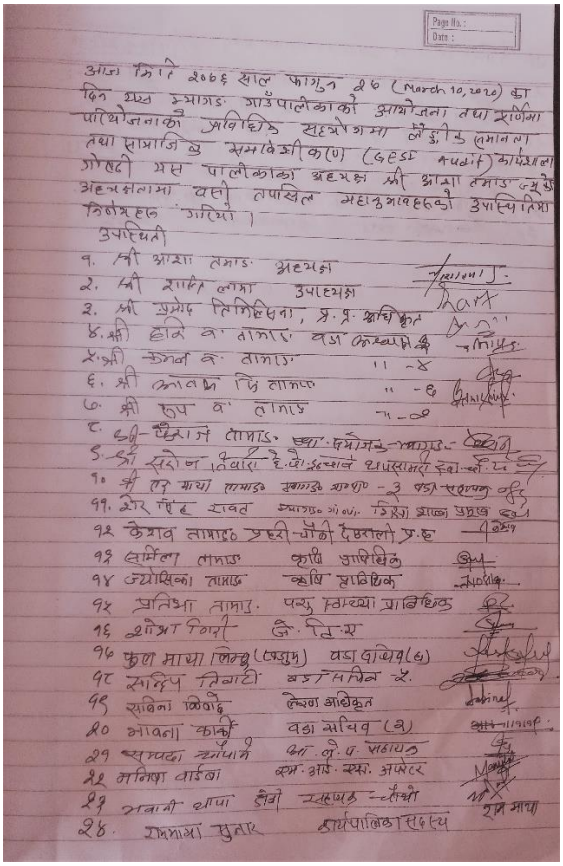

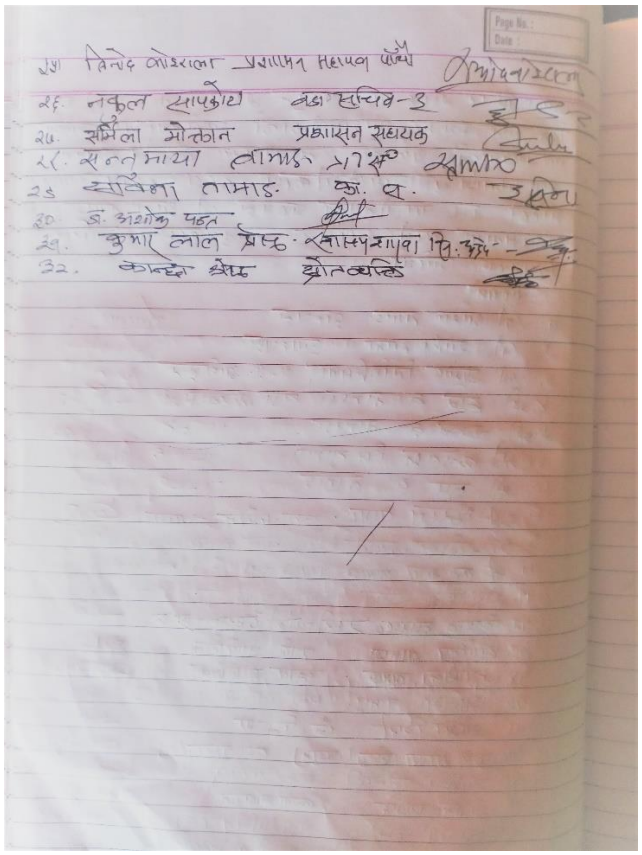

तस्बिरः लैससासको कार्यशाला गोष्ठीमा सहभागीहरुको माईनुट